

ΟΜΙΛΙΑΙ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ κ. κ. ΣΤΑΥΡΟΥ ΚΑΙ ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ

Ἡ ἔκφρασις τῆς ψυχῆς τῆς Κύπρου εἰς Αθήνας

Παρουσία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, ὑπουργῶν καὶ ἄλλων ἐπισήμων, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν κ. Στ. Παττακός, ἐγκαινίασε τὴν 6.30 μ.μ. χθὲς εἰς τὸ Ζάππειον Μέγαρον, ἐν ἐπίσημῳ τελετῇ, τὴν ἐκθέσιν «Θησαυροὶ τῆς Κύπρου».

Εἰς τὰ ἐγκαίνια παρέστησαν οἱ ὑπουργοὶ Συντονισμοῦ κ. Ν. Μακαρέζιος καὶ Παιδείας τῆς Κύπρου κ. Σπυριδάκης, οἱ ὑφυπουργοὶ Συντονισμοῦ κ. Μ. Κοζῶνης, Ἐξωτερικῶν κ. Γ. Τσισοτόπουλος, Προεδρίας Κυβερνήσεως κ. Κ. Βοβολίνης, Παιδείας κ. Ν. Σιώρης, Γεωργίας κ. Κ. Παπαναγιώτου, Ἐμπορίου κ. Γ. Γεωργακέλος καὶ παρὰ τὸν Πρόεδρὸν τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Πάτρ. Σταύρου, ὁ ἐν Ἀθήναις πρεσβευτὴς τῆς Κύπρου κ. Κρανιδιώτης, γεωγικοί γραμματεῖς τῶν ὑπουργείων, ὁ γενικὸς διευθυντὴς Τύπου καὶ Πληροφοριῶν κ. Δ. Ζαπτιρόπουλος, πρυτάνεις καὶ καθηγηταὶ Ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ πλῆθος κόσμου.

Ὁ κ. Σταύρου

Ἐν ἀρχῇ ὠμίλησεν ὁ ὑφυπουργὸς παρὰ τὸν Πρόεδρὸν τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Πάτρ. Σταύρου, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Ἡ Κύπρος παρουσιάζει σήμερον εἰς τὰς Ἀθήνας μίαν ἀντιπροσωπευτικὴν εἰκόνα τῆς καλλιτεχνικῆς τῆς παραδόσεως. Παρουσιάζει ἠθασαυροὺς τῆς τέχνης τῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μίαν ὠραίαν ἔκφρασιν τῆς ψυχῆς τῆς.

Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ τὴν ὁποίαν ἡ Κύπρος προσκομίζει εἰς τὴν Ἑλλάδα αὐτὴν τὴν μορφήν τῆς ὑπόστασεως καὶ τῆς ὀντότητός τῆς. Ἐως τῶρα ἡ Κύπρος ἦτο γνωστὴ γενικῶς εἰς τὸν Ἑλληνισμόν ὡς ἡ ἑλληνικὴ νῆσος, ἡ ὁποία ἀπέβλεπε πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἠγωνίζετο καὶ ἐδοκίμαζε διὰ τὴν ἐθνικὴν τῆς δικαίωσιν καὶ ἐτέντωνε τὴν καρδίαν τῆς ὡς δεσμὸν ἐνότητος καὶ προσέφερον ὡς γέφυραν τὰ σώματα τῶν τέκνων τῆς διὰ τὴν πληρῶσιν τὴν ἀπόστασιν, ἡ ὁποία τὴν χωρίζει ἀπὸ τὰ χῶματα τῆς μητρὸς Πατρίδος.

Ταυτοχρόνως, ὁμως, κατὰ τὴν μακρὰ ἀνακυκλίσιν τῶν αἰῶνων τῶν ἀγῶνων, τῶν προσδοκιῶν καὶ τῆς προσημῆς ἡ Κύπρος εἰργάζετο καὶ ἐδημιουργεῖ, κατηξίωσε τὴν ἑλληνικὴν τῆς ὑπόστασιν. Ὑπὸ συνθήκας σχεδὸν πάντοτε δουλείας ἡ Κύπρος ἠσθάνετο τὸ φρόνημά τῆς ἀδέσμευτον καὶ τὴν ψυχὴν τῆς ἐλευθέραν καὶ μετουσίαν εἰς ἔργα τέχνης τὰ καλλιτεχνικὰ τῆς ὁράματα, ἀπετύπωνε καὶ ἐμορφοποιεῖ εἰς τὴν πέτραν, εἰς τὸν πηλόν, εἰς τὸ μέταλλον, εἰς τὸ ξύλον, εἰς τὸ ὕφασμα, τὴν καλλιτεχνίαν τῆς, τὴν αἴσθησιν τοῦ ὠραίου, τὰ αἰσθήματα, τὰ συναίσθηματα καὶ τὰ ἰδανικά τῆς. Τὰ ἔργα τέχνης τῆς Κύπρου εἶναι δημιουργήματα τῶν χειρῶν τῶν τέκνων τῆς, ἀλλὰ εἶναι καὶ τὰ χεῖρα τῶν τέκνων τῆς προέκτασις τῆς καρδίας τῆς. Καὶ ἀποβαίνουν τοιούτοτρόπως τὰ ἔργα τέχνης τῆς Κύπρου δημιουργήματα τῆς καρδίας τῆς Κύπρου, ἡ καρδία τῆς ἴδια. Ἀλλὰ καὶ ἡ καρδία τῆς Κύπρου εἶναι τμῆμα καρτερικὸν μίαν ἄλλαν καρδίαν, τῆς αἰωνοβίου, τῆς ἀγέραστου καρδίας τῆς Ἑλλάδος, μητρὸς Πατρίδος ἰδικῆς μας, ἀλλὰ καὶ λίκνον ἰδανικῶν τοῦ παγκοσμίου ἀνθρώπου.

Μαζὶ μὲ τὰ ἔργα τέχνης, τὰ ὁποία ἀπαρτίζουν τὴν ἐγκαινιάζομένην σήμερον ἐκθέσιν, ἐταξίδευσεν καὶ προσέφερεται ἐδῶ καὶ ἡ ψυχὴ τῆς Κύπρου, νοσταλγοῦσα καὶ ἀλυπούσα, διὰ τὴν ἀλουθὴ καὶ νὰ ἀνακαπιτισθῇ εἰς τὸ ἀττικὸν φῶς, διὰ νὰ ἀνενίστηται ἀπὸ τὰς παρυφᾶς τοῦ ἱεροῦ δόχου τῆς Ἀκρόπολιν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ αἰῶνας δρᾶματίζεται καὶ προσατεννίζει, ἡ ὁποία κρατεῖ καὶ θὰ κρατῇ δεσμίαν ἐν ἐθνικῇ ἀγάπῃ τὴν ψυχὴν τῆς. Τὸ μήνυμα τῶν ἔργων τέχνης τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς εἶναι ὅτι ἡ Κύπρος, παρὰ τὴν συνεχῆ σχεδὸν ξένην κυριαρχίαν, παρέμεινε πάντοτε ψυχικῶς ἐλευθέρη. Καὶ ποιεῖ ἑλληνικὴν πάντοτε θὰ ἀκολουθῇ.

Ἡ ἐκθέσις «Θησαυροὶ τῆς Κύπρου» περιλαμβάνει διακόσια πενήτηκοντα ἔργα τέχνης, ἀπὸ τῆς ἑκτῆς π.Χ. χιλιετηρίδος μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος. Καλυπτεῖ δηλαδὴ χρονικὴν περίοδον ὀκτὼ χιλιᾶδων ἐτῶν. Τὰ ἀρχαιότερα ἀντικείμενα εἶναι τὰ νεολιθικά, τὰ ὁποία χρονολογούνται ἀπὸ τὸ 5800 ἕως τὸ 5250 π.Χ. Τὰ νεώτερα ἀντικείμενα εἶναι τῆς λαϊκῆς τέχνης. Μία καλλιτεχνικὴ καὶ ἐθνικὴ τομῆ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης μας εἶναι ὁ 15ος αἰών, ὁ αἰὼν τοῦ ἑξελ-

ΤΑ ΧΘΕΣΙΝΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΘΗΣΑΥΡΩΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΟΝΗΣΟΥ ΕΙΣ ΤΟ «ΖΑΠΠΕΙΟΝ»

ληνισμού τῆς νῆσου. Ἐκτοτε ἡ Κύπρος εἶναι νῆσος ἑλληνικὴ καὶ ὁ ἑλληνικὸς χαρακτήρ ἀποτυπῶνται εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν τέχνην τῆς.

Ἡ ἐκθέσις δύναται νὰ ὑποδιαιρεθῇ βασικῶς εἰς τρία τμήματα: Τὴν ἀρχαίαν τέχνην, τὴν βυζαντινὴν τέχνην καὶ τὴν λαϊκὴν τέχνην. Τὰ τρία ὅμως ταῦτα τμήματα διέπονται ἀπὸ γραμμὴν ἐνότητος, ὑπάρχει συνέχεια καὶ συνέπεια εἰς τὴν τέχνην τῆς Κύπρου.

Ἡ ἐκθέσις «Θησαυροὶ τῆς Κύπρου» ἐταξίδευσεν κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν εἰς Παρίσιους, Μόναχον, Μιλάνον, Γενεύην καὶ Βελιγράδιον. Ἦγειρε παντοῦ μέγαν θαυμασμόν καὶ καθιέρωσε τὴν Κύπρον ὡς λαμπρὰν ἐστίαν ἐξόχου τέχνης. Μὲ ὠρισμένας παραλλαγὰς ἦλθε τῶρα εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ εἰς μὴν ἰδιαίτερως διὰ τοῦτο εὐτυχῆς. Ἐξ Ἀθηνῶν θὰ συνεχίσῃ τὴν περιοδείαν

τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκθέσεως.

Ὁ κ. Σπυριδάκης

Ἀκολουθῶς ὠμίλησεν ὁ ὑπουργὸς Παιδείας Κύπρου κ. Κ. Σπυριδάκης, εἰπὼν μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Ὡς ὑπουργὸς Παιδείας τῆς ἑλληνικῆς Κύπρου ἐπιθυμῶ ἐπὶ τοῖς ἐκθέσεως «Θησαυροὶ τῆς Κύπρου» ἐν Ἀθήναις νὰ ἀπευθύνω πρῶτον θερμὸν χαιρετισμὸν πρὸς τὴν Μητέρα Πατρίδα.

Ἡ ἐκθέσις αὕτη ἀποτελεῖ κρίκον συνδέοντα τὴν μαρτυρικὴν μεγαλήθησιν πρὸς αὐτὴν, ἣτις τῶρα φιλοξενεῖ κυπριακοὺς θησαυροὺς χιλιάδων ἐτῶν, ἀνελθόντας εἰς φῶς, εἰτε ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς κυπριακῆς γῆς, εἰτε ἐκ τῶν βυζαντινῶν τῆς ἐκκλησιῶν, εἰτε ἐκ τῶν λαϊκῶν τῆς οἰκίας. Μακρὰ περίοδος πολιτισμοῦ τῆς Κύπρου ἐκπροσωποῦνται εἰς τὴν ἐκθέσιν αὐτὴν καὶ διακηρύττουσιν

πρόθυμον ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ἀνάληψιν τῆς ὀργανώσεως τῆς ἐκθέσεως ταύτης. Διακηρύσσεται οὕτω καὶ διὰ τῆς ἀναληφθείσης προστασίας τῆς ἐκθέσεως ἡ ἐνότης τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου, εἰς δὴν ἀνήκει ἡ Κύπρος».

Συνεχίζων ὁ κ. Σπυριδάκης, εἶπε τὰ ἑξῆς: «Τὸν ἐθνολογικὸν χαρακτήρα τῆς Κύπρου ὀφείλομεν καὶ ἐντεθεῖν καὶ ἐκείθεν νὰ φυλάξωμεν διὰ παντός τρόπον ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. Ὑπάρχουν πολλοὶ κίνδυνοι ἐκφυλισμοῦ τοῦ σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου. Εὐχόμεθα, ὅπως ἡ διὰ τῆς παρούσης ἐκθέσεως γενομένη μεγάλη πολιτιστικὴ ἐξόρμησις τῆς Κύπρου πρὸς τὴν Μητέρα τῆς ὀδηγήσῃ ταχέως εἰς δραστηρίαν καὶ περισσώτερον συστηματικὴν καὶ συντονισμένην πολιτιστικὴν ἐξόρμησιν αὐτῆς πρὸς τὴν Κύπρον διὰ τῶν παλαιῶν καὶ νεωτέρων πολιτιστικῶν ἐπιτευγμάτων τῆς, τῶν γραμμῶν, τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης. Θὰ εἶναι αὕτη μεγάλη ἐθνικὴ προσφορά».

Δὲν παραγνωρίζονται, βεβαίως, αἱ μέχρι σήμερον μεγάλοι εὐεργεσίαι τῆς Μητρὸς Πατρίδος πρὸς τὴν Κύπρον. Εἶναι αὗται πνευματικαί, ἐκπαιδευτικαί, οικονομικαί καὶ ἀφῆλυν ἰσχυρὰν τὴν σφραγίδα τῶν ἐπ' αὐτῆς. Ἡ παρουσία τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Κύπρον εἶναι ἐπιτακτικὴ».

Ἡ Κύπρος εὐχαριστεῖ καὶ ἐυγνωμονεῖ διὰ τὴν μέχρι σήμερον ἐπίδειχθεῖσαν στοργὴν τῆς. Ἀλλὰ παρὰ ταύτην καὶ ἡ ἐθνικὴ πίστις τῶν τε-

Μία εἰκόνα ἀπὸ τὰ χθεςινὰ ἐγκαίνια εἰς τὸ Ζάππειον μέγαρον τῆς ἐκθέσεως «Θησαυροὶ τῆς Κύπρου». Ἀνωτέρω ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμος, ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Στ. Παττακός, ὁ ὑπουργὸς Συντονισμοῦ κ. Ν. Μακαρέζιος καὶ ὁ ὑπουργὸς Παιδείας τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Σπυριδάκης, θαυμάζοντες ἔργα ἀρχαίας κυπριακῆς τέχνης

τῆς εἰς ἄλλας εὐρωπαϊκὰς πρωτεύουσας.

Ἀλλὰ ἡ παρουσία τῶν «Θησαυρῶν τῆς Κύπρου» εἰς τὰς Ἀθήνας ἀποτελεῖ σημαντικὸν καλλιτεχνικὸν καὶ ἐθνικὸν γεγονός. Διὰ τοῦτο ἐκφράζω εὐγνωμόνας εὐχαριστίας πρὸς τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν κατεστῆσθε δύνασθαι τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ἐκθέσεως εἰς τὸ ἐθνικὸν μας κέντρον. Εὐχαριστῶ ἰδιαίτερως τὸν ὑπουργεῖον Προεδρίας Κυβερνήσεως καὶ ὃν τὸν φίλον ὑφυπουργὸν κ. Βοβολίνην, ὡς καὶ τὴν ὀργανωτικὴν ἐπιτροπὴν τῆς ἐκθέσεως ἐν Ἀθήναις, ἐπίσης τὴν Β. πρεσβεῖαν τῆς Ἑλλάδος ἐν Κύπρῳ καὶ τὴν πρεσβεῖαν τῆς Κύπρου ἐν Ἑλλάδι δι' ὅλας τὰς ἐξυπηρετήσεις. Εὐχαριστῶ ὡσαύτως τὸν ζωγράφον κ. Σπύρον Βασιλείου διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν ἐπιμέλειαν τῆς ὑπερόχου αὐτῆς παρουσιάσεως τῆς ἐκθέσεως, καὶ ὅλους γενικῶς ὄσους εἰργάσθησαν διὰ τὴν ὀργανώσιν καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐκθέσεως.

Εὐχαριστῶ ἐκφράζω εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμον, τὸν ἀντιπρόεδρον καὶ ὑπουργὸν Ἐσωτερικῶν κ. Παττακόν, τὸν ὑφυπουργὸν Συντονισμοῦ κ. Μακαρέζιον, τοὺς λοιποὺς ὑπουργοὺς, πρυτάνεις καὶ καθηγητὰς καὶ λοιποὺς ἐπίσημους ὡς καὶ πάντας ὅμᾳς οἱ ὁποῖοι ἐτίμησάντε διὰ τῆς παρουσίας σας

ὅτι ἡ νῆσος αὕτη τουλάχιστον ἀπὸ τῶν μέσων τῆς β' χιλιετηρίδος π.Χ. εἶναι νῆσος ἑλληνικὴ καὶ δὲν θὰ πάσῃ νὰ εἶναι τοιαύτη καὶ εἰς τὸ μέλλον. Αἱ ἱστορικαὶ τῆς περιπέτειαι δὲν ἴσχυσαν, ὥστε νὰ ἀλλοιωθῇ ὁ ἑλληνικὸς ἐθνολογικὸς τῆς χαρακτήρ, παρ' ὅλον ὅτι ἔξενο κυριαρχοὶ ἐπέδρασαν καὶ κατέκτησαν αὐτὴν εἰς μακρὰν περίοδον τῆς ζωῆς τῆς. Αἰγύπτιοι, Ἀσσύριοι, Πέρσαι, Ρωμαῖοι, Φράγκοι, Ἑνετοὶ, Τούρκοι καὶ Ἄγγλοι ἦσαν οἱ κατακτηταὶ τῆς. Ἀλλ' ὡς προσφῶς εἶπεν ὁ ἐθνικός ποιητὴς Κωστῆς Παλαμάς, «πολλοὺς ἀφέντες ἄλλαξε, δὲν ἄλλαξε καρδίαν». Τὸ δῆμιον, τὸ ὀμόθροπον, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, συνέθετον τὴν ἀναμφισβήτητον ἑλληνικότητα τῆς νῆσου, οἷα ἀποτυπῶνται εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν τέχνην τῆς ἀπὸ τῶν μυκηναϊκῶν χρόνων καὶ ἐντεθεῖν.

Εἰς τὴν παρούσαν ἐκθέσιν παρουσιάζονται ἀντικείμενα πασῶν τῶν περιόδων τῆς ἱστορικῆς ζωῆς τῆς Κύπρου, τῆς ἀρχαίας, τῆς βυζαντινῆς καὶ τῆς νεωτέρας. Ὁ λεπτομερὴς κατάλογος τῶν ἐκθεμάτων περιεχεῖ πᾶσαν ἀναγκαίαν ἱστορικὴν καὶ ἀρχαιολογικὴν σημασίαν πληροφῶριαν μετὰ διαφωτιστικῶν σημειωμάτων καὶ εἰκόνας.

Εὐχαριστοῦμεν τὸ Ἀνώτατον Ἐπισημοῦσιν Ἰδρυμα τῆς χώρας, τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν, διὰ τὴν

κων τῆς παραμένουσα ἀναλλοίωτος εἶναι βέβαιον ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ, ὑπὸ οἰασθῆποτε πολιτικὰς συνθήκας, παρεκτροπὴν ἐκ τοῦ πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν τοῦ ἱστοφῶς ἄστεως προσανατολισμοῦ τῆς. Διότι ἡ Κύπρος ἦτο καὶ θὰ παραμείνῃ εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν, Ἑλλάδος».

Ὁ κ. Βοβολίνης

Τέλος, ὠμίλησεν ὁ ὑφυπουργὸς Προεδρίας Κυβερνήσεως κ. Κ. Βοβολίνης, εἰπὼν:

«Ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως τῆς μίας καὶ μόνης Ἑλληνικῆς μας Πατρίδος καὶ προσωπικῶς ἐκ μέρους τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς χώρας μας κ. Γεωργίου Παπαδοπούλου, κηρύσσω τὴν ἐναρξιν εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ἀθήνα μας, τῆς ἐκθέσεως «Θησαυροὶ τῆς Κύπρου» μας.»

Ὁ Θεὸς τῆς Ἑλλάδος μας εἶναι μέγας, ὁ δὲ ἀναγεννώμενος Φοῖνιξ, σύμβολον παντοῦν, διὰ μέσου τῶν αἰῶνων καὶ τῶν χιλιετιῶν, ὀδεύεται θὰ πάσῃ ἀναγεννώμενος. Ὅπως ἀκριβῶς ἀνεγεννήθη τὴν φωτεινὴν καὶ χαρούμενην ἐκείνην χαραυγὴν τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967».

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Παττακός, ἔκοψε τὴν ταινίαν καὶ ἐγκαινίασε τὴν ἐκθέσιν, ἡ ὁποία περιλαμβάνει μεγάλης ἀξίας καλλιτεχνικὰ κεμήλια.

Ἡ ἐκθέσις θὰ παραμείνῃ ἀνοιχτὴ μέχρι τῆς 25ης Μαρτίου τ. ἔτους.